

guerre

'krig'

FRANSK

Det franske ordet *guerre* betyr 'krig'. Dette er ikke et ord som kom via moderspråket latin, for der het krig *bellum*. *Guerre* er et lånord som kom inn i fransk via de frankiske stammene, som tok seg inn over nordgrensen til Romerriket i folkevandringstida. Senere skulle de samme frankerne ta makten i Gallia og til og med gi sitt navn til hele riket.

Frankerne tok ikke bare makten, de tok med seg sin kultur og sitt språk og satte sitt preg på latinen slik den ble snakket i Gallia. Mange av ordene som gikk inn i dagligspråket, hadde med krig og militærmakt å gjøre. Ett av disse var det frankiske **werra*. Problemet var bare at lyden [w] – som uttales som den gjør i dagens engelsk – var komplett umulig å uttale for de gamle romerne. Løsningen ble å henge på en <g> foran, og *werra* ble til *guerra*, som igjen ble til *guerre*. Det samme skjedde med en rekke andre frankiske lånord som begynte på <w>. **Wardon* ble til *guarder*, og så til *garder* 'passe på', **want* ble til *guant* og senere *gant* 'vante, hanske' – og *Wilhelm* ble til *Guillaume*.

Bayeux-teppet er et 70 meter langt broderi som forteller om hendelsene i 1066, da hertug Vilhelm av Normandie erobret England gjennom å vinne slaget ved Hastings.

Frankisk er et germansk språk, og som norsk språkbruker er det lett å kjenne igjen ordene over. Den gamle germanske [w]-lyden har vi mistet, så ordene med <w> uttales med en vanlig [v]: *varde*, *vante* og *Vilhelm*. Derimot sier vi ikke *werra*, men *krig*. Engelskmennene på sin side har bevart ordet *werra* – *war*. De fikk ordet fra franskmennene, som altså fikk det fra frankerne. På denne måten har ordet vandret i tid og rom, og typisk nok er det herskerfolket som har innført det i nye områder.

Det er forresten ikke helt sant at vi ikke har spor av *werra* i norsk. Ordet *forvirring* er et lån fra tysk, og det er avledet fra *werra*. Kanskje er også den norske komparativen *verre* en overlevning av *werra*. Og i moderne norsk har vi et lånord fra spansk som er en avledning fra *guerre* eller *guerra*, som det heter på spansk. Spanjolene har hengt på en diminutiv og laget ordet *guerrilla*, som direkte oversatt betyr 'liten krig', men som helst brukes om en liten (para-) militær gruppe. På norsk sier vi *gerilja*.

Christine Meklenborg Nilsen, Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk, UiO